

A Kúria a dr. Dutka József ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Urbán András jogtanácsos által képviselt alperes ellen felmentés jogellenességének megállapítása és jogkövetkezményei iránt a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál 1.M.59/2014. szám alatt megindított és másodfokon a Debreceni Törvényszék 2.Mf.20.982/2014/4. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2015. október 21. napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Debreceni Törvényszék 2.Mf.20.982/2014/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek - tizenöt nap alatt - 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárás illetéke az államot terheli.

I n d o k o l á s

A felperes 2004. január 15-étől helyszíni ellenőrként fennálló kormánytisztviselői jogviszonyát az alperes a 2010. évi LVIII. törvény (Ktjv.) 8. § (1) bekezdés b) pontja alapján 2010. november 1-jei hatállyal indokolás nélküli felmentéssel 2010. augusztus 27-én kelt és 2010. augusztus 30-án közölt határozatával megszüntette. A felperes keresetében hivatkozott arra, hogy a felmentés alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezést az Alkotmánybíróság alkotmányellenessé nyilvánította, így az függetlenül a pro futuro 2011. május 11-ével történő megsemmisítéstől már a felmentéskor is Alkotmányba ütköző volt.

Utalt az Európai Unió Alapjogi Chartájának 30. cikkére és arra, hogy a Ktjv. vitatott rendelkezése a jogorvoslathoz való jogától megfosztotta. Álláspontja szerint az alperes joggyakorlása rendeltetésellenes volt, mivel jogos érdekének csorbitására irányult, és a munkához való jogát, valamint a megélhetését is sértette. E körben hivatkozott arra is, hogy a felmentését követően szinte azonnal helyszíni ellenőrt vettek fel alpereshez, tehát a jogviszonya megszüntetésének munkaszervezési indoka nem lehetett. Amennyiben a munkájával probléma lett volna, úgy a jogkörgyakorló fegyelmi eljárást indíthatott volna ellene.

A felperes a perben vitatta az alperest képviselő ügyvédi iroda képviseleti jogosultságát, mert álláspontja szerint erre a jogtanácsosi és az igazgatási osztálynak lett volna jogköre. A szervezet vezetője e tevékenységet ügyvédi iroda részére nem szervezhette volna ki.

Minderre hivatkozással a felmentése jogellenességének a megállapításával és a köztisztviselőkről szóló 1992. évi XXIII. törvény (Ktv.) 62. és 60. §-aiban foglalt átalánykártérítés megfizetésére kérte az alperes kötelezését, valamint igényt tartott cafeteria juttatásra is.

A Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.59/2014/8. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, és a felperest az alperes perköltségének megfizetésére kötelezte.

A döntés indokolása szerint az Alkotmánybíróság a 8/2011. (II.18.) AB határozatában (Abh.) 2011. május 31-ei hatállyal semmisítette meg, mint alkotmányellenes rendelkezést a Ktjv. 8. § (1) bekezdését. Hangsúlyozta, hogy a Ktjv. 8. §-ának (1) bekezdése sérti a határozat meghozatalakor hatályban volt, a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság elvét, a 70/B. §-ának (1) bekezdésében szabályozott munkához való jogot, a 70. § (6) bekezdése szerinti közhivatal viseléshez való jogot, az 57. § (1) bekezdésében foglalt bírói jogvédelemhez való jogot, valamint az 54. § (1) bekezdésében szabályozott emberi méltósághoz való jogot. Az Abh. IV. pont 6. alpontjában megállapította, hogy a határozatlan idejű közszolgálati jogviszony indokolás nélküli felmentéssel való megszüntetése esetén a munkáltató esetleges önkényes döntésével szemben nem nyújt hatékony jogvédelmet az sem, hogy a köztisztviselő a munkáltatói döntést bíróság előtt támadhatja meg. A felperes az Alkotmány 57. §-ának (1) bekezdéséből levezetve utalt az Alkotmánybíróság által a 39/1997. (VII.1.) AB határozatában tett, a hatékony bírói jogvédelem követelményének megfogalmazására: a jogi szabályozásnak olyan jogi környezetet kell biztosítani, hogy a perbe vitt jogok a bíróság által érdemben elbírálhatók legyenek. Az Alkotmánybíróság az előtte folyamatban lévő ügyeket egyesítve 2012. július 16-án meghozott III/505/2012. számú határozatával a kormánytisztviselők jogállásáról szóló törvény alkotmányellenesnek nyilvánította, és 2011. május 31-ével megsemmisített 8. § (1) bekezdésének a Debreceni Munkaügyi Bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben történő alkalmazásának kizárására irányuló indítványokat elutasította. Kiemelte, hogy az Alkotmánybíróság a 8/2011. (II.18.) AB határozatában pro futuro hatállyal semmisítette meg a Ktjv. 8. §-ának (1) bekezdését, konkrét ügyekben nem rendelt el alkalmazási tilalmat.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 30. cikke az indokolatlan elbocsátással szembeni védelemmel kapcsolatosan kimondja, hogy az uniós joggal, valamint a nemzetközi jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban minden munkavállalónak joga van az indokolatlan elbocsátással szembeni védelemhez. A Charta 51. cikkének (1) bekezdése szerint pedig a Charta rendelkezéseinek címzettjei - a szubszidiaritás elvének megfelelő figyelembe vétele mellett - az Unió intézményei, szervei és hivatalai, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre.

Az Európai Unió Bírósága a C-614/12., és a C-10/13. számú egyesített ügyekben 2014. január 16-án hozott végzésében azt állapította meg, hogy az előzetes döntéshozatali eljárásban előterjesztett kérdések megválaszolására nem rendelkezik hatáskörrel. A határozatban akként foglalt állást, hogy a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban címzettjei, amennyiben

az Unió jogát hajtják végre. Ezen jogszabály nem terjeszti ki az Európai Uniónak a szerződésekben meghatározott hatásköreit. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a jelen eljárásban a Charta 30. cikkében foglaltak közvetlenül nem hívhatóak fel.

A felperesnek a rendeltetésellenességre való azon hivatkozása, miszerint elláthatta volna indokolással a felmentést, nem alapos. A munkáltató a felmentés közlésének időpontjában hatályos jogszabály szerint eljárva szüntette meg a jogviszonyt, és nem terhelte indokolási kötelezettség. Az Alkotmánybíróság csak hónapokkal később nyilvánította alkotmányellenesnek a felmentésben felhívott törvényi rendelkezést.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok alapján megállapította, hogy a 2010. szeptember 1. és 2010. december 31. közötti időszakban az alperes a Megyei Kirendeltségén betöltetlen munkakörök terhére nevezett ki helyszíni ellenőrt, és így nőtt két fővel az e beosztásban foglalkoztatottak létszáma, azonban ez a tény önmagában nem támasztja alá a felperes állítását, miszerint az alperes joggyakorlása rendeltetésellenes volt.

A felperes olyan többlet tényállási elemet, munkáltatói magatartást igazolni nem tudott, amely alkalmas lett volna a rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye megsértésének bizonyítására figyelemmel arra is, hogy a felmentés az 8/2011.(II.18) AB határozat közzétételét hónapokkal megelőzően került átadásra.

A Hivatal és Központi Szervének Szervezeti és Működési Szabályzata a munkáltatói jogok gyakorlása címben a 80. § (1) bekezdésében akként rendelkezik, hogy a hivatal köztisztviselői, ügykezelői és munkavállalói felett a munkáltatói jogkört az elnök gyakorolja. A 256/2007. (X.7.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése központi hivatalnak minősítette az alperest, melynek vezetője az elnök, aki az anyagi jogszabályok értelmében jogszerű meghatalmazást adott az alperes perbeli képviselőjére. A bíróság a felperes ezzel ellentétes hivatkozását nem találta alaposnak.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Debreceni Törvényszék 2.Mf.20.982/2014/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, és a felperest fellebbezési eljárási költség megfizetésére kötelezte.

A törvényszék elsődlegesen az alperes jogi képviselőjének törvényességét vizsgálta. Kifejtette, hogy a Hivatalról szóló 256/2007. (X.4.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdése szerint e hivatalt az elnök vezeti. Az SzMSz 5. §-ának (5) bekezdés g) pontja szerint az elnök képviseli a hivatalt, így különösen a minisztérium és a külső szervek előtt, valamint a sajtókapcsolatokban. E rendelkezések alapján az elnök, mint az alperesi hivatal vezetője képviselői jogánál fogva e jogkörében eljárva adhat meghatalmazást egyes perek bíróság előtti képviselőjére ügyvédi irodának, illetve ügyvédnek. Ezt az a körülmény sem zárja ki, hogy a szervezeten belül jogtanácsosi és igazgatási osztály működik.

A törvényszék szerint a Kúria több eseti döntésében hivatkozott az

Európai Unió Bíróságának a C-332/13. számú ügyben - a perben hivatkozott hasonló tényállás mellett - hozott döntésére, amely határozat szintén megállapította, hogy az adott jogi helyzet nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe, az ügyben a nemzeti jogszabályok alapján kell eljárni. A Ktjv. megalkotásával Magyarország nem az Unió jogát hajtotta végre.

Ebből következően az ügyben nincs jelentősége azon nemzeti törvénynek, amellyel Magyarország az Európai Unió Alapjogi Chartáját kihirdette.

A Ktjv-nek a felmentéskor hatályos 8. § (1) bekezdés b) pontja lehetővé tette a munkáltató számára a kormánytisztviselői jogviszony indokolás nélküli megszüntetését.

A törvényszék egyetértve az elsőfokú bírósággal, megállapította, hogy a felperes a rendeltetésellenes joggyakorlás körében a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. E körben nem adta elő azt az alperesi magatartást, amely a munkáltatói oldalon a felmentés gyakorlása során rendeltetésellenességet eredményezett, és e vonatkozásban bizonyítási indítványt sem terjesztett elő. Az, hogy az alperes más módon is intézkedhetett volna a jogviszony megszüntetéséről, nem teszi a felmentést jogellenessé, az alperes joggyakorlását rendeltetésellenessé. A törvény a jogviszony megszüntetés módjai között sorrendet nem állít fel, viszont az indokolás nélküli felmentésre lehetőséget adott.

A felperes felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével a keresetének megfelelő ítélet meghozatalára irányult. Érvelése szerint az alperes SzMSz-ének 5. § (5) bekezdés g) pontja szerint az elnök képviseli a hivatalt. Ugyanakkor a miniszter határozza meg a hivatal működését, ő bocsátja ki az SzMSz-t, amely miniszteri utasítás. A miniszter létrehozott alperesnél Jogi Főosztályt (40. §), Jogtanácsosi és Igazgatási Osztályt (41. §), Jogorvoslati Főosztályt ((53. §), Beruházási Támogatások Jogorvoslati Osztályt (54. §), és számukra hatáskört is meghatározott. Az SzMSz-nek az az értelme, hogy meghatározza, hogy egyes hatáskörök kihez tartoznak, de az SzMSz is konkrét rendelkezéseivel hatáskört von el az elnöktől. Mivel a miniszter külön osztályt hozott létre és külön speciális hatáskört adott arra, hogy a perbeli képviseletet ellássa, ezért a „lex specialis derogat legi generali” elv és a „nemo plus iuris” elv ismeretében nyilvánvaló, hogy a speciális szabály az irányadó, hiszen ellenkező esetben az SzMSz-nek nem lenne értelme.

A törvényszék annak ellenére, hogy teljesen más rendelkezésekre hivatkozott mint az elsőfokú bíróság, döntésének nem adta indokát a képviselet tekintetében.

A felperes érvelése szerint a bíróságok az Európai Unió Bíróságának végzésében foglaltakat tévesen értelmezték. A döntéshozatalra utaló bírói határozatok nem tartalmaztak olyan elemet, amely alapján megállapítható lenne, hogy az alapjogviták a Chartán kívüli uniós jogszabályok értelmezését vagy alkalmazását is érintenék. Az Unió Bírósága azt mondta ki, hogy az eljárását kezdeményező bírói

határozatok voltak hiányosak és pontatlanok, mert nem vezették le, hogy a Charta miért egyenlő az alapszerződéssel, és hogy az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkét kellene értelmezni. Annak megállapítását megelőzően, miszerint „...ezen jogi helyzet nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe” az Európai Unió Bírósága rögzítette, hogy milyen bírói indítványban lévő hiányosságok miatt jutott erre a következtetésre. Ezt azonban a jogerős ítélet nem tartalmazza.

Megalapozatlan a törvényszék azon megállapítása, hogy az Európai Unióról szóló szerződésben található Alapjogi Chartának a 30. cikke közvetlenül nem alkalmazható.

Az „elbocsátott” kormánytisztviselőnek semmilyen eszköze nincs arra, hogy a munkáltatót „színvallásra bírja” abban a körben, hogy az indokolás nélküli felmentésnek mi volt a tényleges indoka. Az Emberi Jogok Európai Bírósága kimondta, hogy „Mivel azonban a munkáltatónak az elbocsátás tekintetében nem állt fenn indokolási kötelezettsége, a bíróság szerint elképzelhetetlen, hogy az alperes munkáltató álláspontjának ismerete nélkül a kérelmező értelmes pert tudott volna indítani. A bíróság számára ezen jogi konstelláció a lényegétől fosztja meg a kifogásolt kereseti jogot”.

Ezen megfogalmazásból világosan kitűnik, hogy az „elbocsátás” indokolás nélkülisége azt jelenti, hogy nem lehetséges pert indítani, és bármilyen értelmes bizonyítási indítványt előterjeszteni. Önmagában az, hogy a munkáltató az indokolás nélküli „elbocsátás jogával” él, a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményével ellentétes. Ha van ugyanis védhető, tényleges indok, hogy miért akarja elbocsátani a munkáltató az adott személyt, akkor azt indokolva is megtehetné, az indokolás nélküliség választása önmagában azt jelenti, hogy a munkáltatónak valamely önös, védhetetlen célja volt.

Az eljáró bíróságok a meglévő és előterjesztett bizonyítékokat, körülményeket nem összességükben értékelték. A törvényszék a jogszabályi rendelkezések téves értelmezésével téves következtetésekre jutott, meg sem vizsgálva alaposan az elsőfokú bíróság ítéletét. Döntése megalapozatlan, sérti a korábbi és a jelen beadványban hivatkozott jogszabályi előírásokat, ezzel összefüggésben a Pp. 206. §-ában, és a 221. §-ában foglaltakat.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte a felperes felülvizsgálati költségben marasztalásával.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes a perben alaptalanul vitatta az alperest képviselő ügyvédi iroda képviseleti jogosultságát. A bíróságok helytállóan értelmezték a Hivatalról szóló 256/2007. (X.4.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdését, (3) bekezdését és a Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatának 5. § (5) bekezdés g) pontját. Ez utóbbi szerint a Hivatalt az elnök képviseli, így különösen a minisztérium és a külső szervek előtt, valamint a sajtókapcsolatokban. Ennek során nincs elzárva attól, hogy az alperes képviseletére meghatalmazást

adjon ügyvédi iroda, vagy ügyvéd részére akkor sem, ha az SzMSz szerint az alperes különböző szervezeti egységekre, osztályokra tagozódik, amelyek közül többnek is hatáskörébe tartozhat jogi ügyek intézése.

A 256/2007. (X.4.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdése szerint az alperest az elnök vezeti, az SzMSz 5. § (5) bekezdés g) pontja szerint pedig képviseli a Hivatal többek között külső szervek előtt. Ezen jogkörében eljárva - kizáró rendelkezés hiányában - így az elnök az alperes egyszemélyes vezetőjeként jogosult a hivatal képviseletének ellátásáról akként dönteni, hogy e feladatnak nem személyesen, hanem meghatalmazott útján, ügyvédi képviselettel tesz eleget.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében tévesen értelmezte az Európai Unió Bíróságának döntését, miszerint a bírói indítványok hiányossága miatt ítélte úgy az Unió Bírósága, hogy a vonatkozó eset nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe.

A Kúria az Európai Unió Bíróságánál előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett az Mfv.I.10.072/2013/6. számú végzésével. Az Európai Unió Bírósága a C-332/13. számú ügyben meghozott végzésében összefoglalóan megállapította, hogy nem rendelkezik hatáskörrel a szóban forgó ügyben, mivel a jogi helyzet nem tartozik az uniós jog alkalmazási körébe. Az Európai Unió Bíróságának ezen végzése folytán a felülvizsgálati kérelemnek az Alapjogi Chartával összefüggő érvelése nem képezhetette a felülvizsgálati eljárás tárgyát, mivel a Ktjv. megalkotásával Magyarország nem az Unió jogát hajtotta végre [végzés 13. pont; az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 19. cikk (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pont]. Ezért az Alapjogi Charta megsértésére alaptalanul hivatkozott a felperes, ezen a jogcímen a felmentés jogellenessége nem állapítható meg.

Az Alkotmánybíróság a 8/2011. (II.18.) AB határozatában megállapította, hogy a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontja „alkotmányellenes, sérti ... (az Alkotmány) 70/B. § (1) bekezdésében szabályozott munkához való jogot, a 70. § (6) bekezdésében szabályozott közhivatal viseléséhez való jogot, az 57. § (1) bekezdésében szabályozott bírósághoz fordulás jogát, és az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében szabályozott emberi méltósághoz való jogot ...”.

Az Alkotmánybíróság az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján „a sérelmezett rendelkezést a jövőre nézve semmisítette meg ..., az 2011. május 31-én vesztí hatályát” [8/2011. (II.18.) AB határozat 6. pont]. Ebből az következik, hogy a felperes felmentése közlésének időpontjában a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazható volt.

A jogszabályi rendelkezést megsemmisítő Alkotmánybírósági határozat indokolása szerint a Ktjv. 8. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt rendelkezés sértette a bírósághoz való fordulás és az emberi méltóság jogát, magában rejtette a munkáltató visszaélésszerű, önkényes döntésével szembeni hatékony jogvédelem hiányát. A perben

a Pp. 164. § (1) bekezdés alapján - figyelemmel az MK. 95. számú állásfoglalás IV. pont indoklására is - azonban a felperesnek a munkáltató részéről történő rendeltetésellenes joggyakorlást kellett bizonyítania, vagyis azt, hogy az adott esetben a munkáltató az indokolás nélküli felmentés jogával visszaélt az Mt. 4. § (2) bekezdésében foglalt valamely körülmény miatt. Ilyen azonban ítéleti bizonyossággal nem volt megállapítható. Önmagában a jogszabályon alapuló jogviszony megszüntetés „indokolás hiányában sem” valószínűsítette meg a rendeltetésellenes joggyakorlást.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 78. § (1) bekezdés alapján kötelezte a pervesztes felperest az alperes felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére.

A felperest megillető munkavállalói költségkedvezmény folytán a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2015. október 21.

Dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, előadó bíró

Dr. Tallián Blanka s.k. bíró, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

Nné

tisztviselő